

Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite Joensuun kaupungin metsät kattavasta metsäbrändistä

KV 27.03.2023 § 30
518/00.02.00.03/2023

Keskustan valtuustoryhmä jätti 27.3.2023 valtuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen Joensuun kaupungin metsät kattavasta metsäbrändistä.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

VALTUUSTOALOITE

Euroopan metsäpääkaupunki Joensuulle oma metsäbrändi

Metsäkeskustelu on viime vuosina kiihtynyt ennen kokemattomalla tavalla. Metsiin ja niiden käyttöön liitettyjä mieli- ja kielikuvia singotaan kansainvälisiltä areenoilta metsissä elävien, metsistä elantonsa saavien ja metsien puolesta työskentelevien pohjoiskarjalaisten päälle. Ranskalainen sosiologi Pierre Bourdieu kuvaa kyseistä yhteiskuntakehitystä jaettujen mielipiteiden ja kyseenalaistamattomien käsitysten maailmaksi.

Suomessa metsiin liittyvä keskustelu on perustunut tieteelliset kriteerit täyttävillä menetelmillä kerätyistä aineistoista tehtyihin analyysiin ja synteeseihin. Valtakunnan metsien inventointi aloitettiin yli sata vuotta sitten. Suomessa ja muissa Pohjolan metsämaissa pitkät metsätiedon aikasarjat ovat antaneet metsätalouden kehittämiseksi vankan tietopohjaisen perustan. Monissa Euroopan maissa systemaattisia aikasarjoja on alettu keräämään vasta tällä vuosikymmenellä.

Viime vuosikymmeniä metsien hyödyntäminen on monipuolistunut samalla, kun kansalaisten metsäsuhteeseen on syntynyt uusia ulottuvuuksia. Siksi metsien inventoinneissa on jo vuosikymmeniä kerätty aineistoja metsäekosysteemien muistakin ominaisuuksista kuin puiden runkotilavuudesta.

Nykyisiin tietotarpeisiin on kuitenkin vaikeaa vastata, koska uusia löyhästi määriteltyjä "muotitermejä" kuten hiilinielu ja luontokato käytetään metsäpoliittisessa keskustelussa kyseenalaistamattomasti ja vain yleisellä tasolla tutkimuksiin viitaten ja vedoten. Useinkaan ei edes vaivauduta täsmentämään juontuvien näkemysten perustelut Burkina Fason vai Pohjois-Karjalan metsistä.

Euroopan unionin ja Suomen poliittiset päättäjät ovat määritelleet huomattavan kunnianhimoisia suojele- ja ennallistamistavoitteita, jotka toteutuessaan rajoittavat merkittävästi Pohjois-Karjalankin metsätalouden ja siihen perustuvan puuta jalostavan teollisuuden toimintaedellytyksiä.

Ensimmäiseksi normiohjatut käyttörajoitteet tulevat koskemaan julkisessa omistuksessa olevia kuten valtion ja kuntien metsiä. Muihinkin metsiin liittyvien käyttörajoitusten käyttöönottoon kohdistuu orastavia paineita.

Tiukan normiohjauksen sijaan tulevaisuuden metsien käyttöä suunniteltaessa toteuttamisen lähtökohdaksi on otettava tieteellisesti tutkittuun tietoon ja ennen muuta neuvonnalla avustettuun kansalaisten kasvavaan osaamiseen perustuva muutos.

Joensuun kaupungin noin 8000 metsähehtaaria (Joensuun on Suomen kolmanneksi suurin kuntametsänomistaja) muodostavat arvokkaan luontoresurssin, joka voi tuoda entistä enemmän ja monipuolisemmin hyvinvointia kaupungin asukkaille ja vierailijoille. Metsien monet käyttömahdollisuudet paranevat, jos käytettävissä on perusteellinen kartoitus metsäluonnonvarasta ja sen ominaisuuksista sekä luonnossa havaittavista muutoksista.

Joensuu voisi olla edellä kävijä ekosysteemipalveluiden operatiivisesta kartoituksesta. Kartoitetun tiedon tulee olla metsien tilasta ja eri käyttömahdollisuuksista kiinnostuneiden käytettävissä digitaalisessa muodossa karttatietona sekä teksti- ja numeroaineistoina.

Tavoitteena olisi, että uusi metsätieto tarjoaa kaupungille halutun määrän tuloja puun käytöstä ja jalostuksesta, mutta tuottaa samalla entistä paremmat mahdollisuudet muidenkin luonnontuotteiden keräämiseen, retkeilyyn, ulkoiluun, urheiluun, luonnon tutkimiseen, tarkkailuun jne.

Metsän uusi tulevaisuus voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti käyttämällä yhteistyössä Joensuun ainutkertaista metsäopetuksen ja tutkimuksen keskittymää.

Joensuun kaupungilla ja Itä-Suomen yliopistolla sekä Karelia ammattikorkeakoululla on sopimus kaupungin metsien opetuskäytöstä.

Tätä sopimusta tulee laajentaa suunnitelmallisesti niin, että se koskee kaikkia muitakin kaupungissa olevia tutkimus- ja opetusyksiköitä. Eri alojen opiskelijat saavat osallistumalla uudenlaisen metsäninventoinnin kehittämiseen ja käytännön toteuttamiseen erinomaista kokemusta tulevaisuuden metsälälle.

Kaupungin opetusmetsistä voidaan kehittää myös opastettuja ja merkittäviä tutkimiskohteita vierailijoille, jopa matkailukohteita Tulevaisuuden metsänhoidon malleina.

Kaupungin metsien kaupallinen ja muu hyödyntäminen olisi nykyistä monipuolisempaa, mutta samalla metsistä jalostettu puu voisi saada markkinoilla Kasvatettu Euroopan metsäpääkaupungin metsissä-tunnuksen.

Uudella metsäkonseptilla voisi olla myös vientimahdollisuuksia laadukkaan metsien luontotiedon keräämisen ja käytön ongelmien kanssa kipuilevassa maailmassa.

Keskustan valtuustoryhmä esittää, että Joensuun kaupunki käynnistää monivuotisen hankkeen, jonka tavoitteena on kehittää Joensuulle kaupungin metsät kattava metsäbrändi, joka sisältää kaikki metsän kasvatuksen ja moninaiskäytön ulottuvuudet.

Hankkeeseen kutsuttaisiin mukaan kaikki Joensuun ja maakunnan metsätoimijat koulutuksesta tutkimukseen, teollisuudesta matkailuun ja käytännön metsätalouteen.

Hankkeen yhteistyökumppaniksi voitaisiin kutsua myös saksalainen Freiburgin kaupunki ja yliopisto, joilla on jo kauan ollut Schwarzwaldin laajoja monikäyttömetsiä koskeva yhteistyösopimus.

Monipuolisesti ekosysteemipalveluita tuottava metsäbrändi olisi kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu kestävä kehitystä edistävä toimija, jolla on paras tieto ja syvällinen metsäsuhde.

Hanke voisi toisessa vaiheessa laajentua koskemaan maakunnan muiden kuntien ja seurakuntien omistamia metsiä ja kehittyä vuosien mittaan koko Pohjois-Karjalan, Euroopan metsämaakunnan, ainutlaatuiseksi ja arvostetuksi tunnukseksi.